

- низкий рівень логістического забезпечення грузових перевозок, практичне відсуття високотехнологічних мультимодальних транспортно-логістических комплексів на магістральних напрямленнях грузопотоків и в зоні діяльності крупних транспортних вузлів;
- прогресуючі тенденції износа основного капітала транспортно-дорожного комплексу;
- неефективність фінансово-економічних механізмів в інноваційному виробництві транспортної системи;
- збільшуваний екологічний дисбаланс між зростанням потреби в транспортних услугах и зростаючою навантаженням транспорту на оточуюче середовище.

РІЗНОВИДИ ТА ПІДСИСТЕМИ РЕГІОНАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙНИХ СИСТЕМ

*І.М. Мушеник, к.е.н., доцент
Подільський державний аграрно-технічний університет*

В умовах економічного розвитку та формування економіки інноваційного типу все більшої актуальності набувають питання регіонального розвитку, вирішення яких залежить від ефективності формування та дії регіональних інноваційних систем. Формування регіональних інноваційних систем дає змогу ефективно використовувати ресурсний потенціал регіону задля підвищення його конкурентоспроможності та якості життя населення.

Теоретичні засади формування регіональних інноваційних систем досліджує О.П. Коюда [6, с. 140-149], виокремлюючи їхні особливості та переваги, Л.І. Федулова [9, с. 144-155], акцентуючи увагу на необхідності врахування під час їхнього формування принципів європейської інноваційної політики, Д.К. Носенко [8, с. 170-173], обґрунтовуючи необхідність врахування досвіду зарубіжних країн. Чинники формування та пріоритети розвитку регіональних інноваційних систем розглядає О.М. Луцків [7, с. 207-214]. Однак, окремі аспекти структури регіональних інноваційних систем висвітлені недостатньо.

На думку деяких науковців, національну інноваційну систему творять регіональні і секторні системи інновацій. Ф. Кук [3] додатково стверджує, що національна інноваційна система не може благополучно функціонувати без

регіональної інноваційної системи в контексті підприємств, інфраструктури, що підтримує інновації, людського капіталу та різних мереж взаємодії, ефективність яких визначається географічною близькістю.

Термін «регіональна інноваційна система» вперше було вжито у 1992 році у публікації Ф. Кука, яка мала назву «Regional innovation systems: competitive regulation in the new Europe». Хоч Ф. Кук і не представив у ній визначення регіональних інноваційних систем, проте воно опиралось на концепцію систем регіональної передачі технологій (systems of regional technology transfer), які у 80-х рр. ХХ ст. були новим трендом у політиці регіонального розвитку й політиці технологій.

Ф. Кук [3, с. 54] визначив регіональну інноваційну систему як «географічно визначену й адміністративно підтриману систему інноваційних мереж та інституцій, які вступають між собою у регулярні й міцні взаємозв'язки, з метою отримання якомога кращих результатів інноваційної діяльності підприємств у регіоні». Споріднену дефініцію презентують Б. Ашейм і Л. Кунен [1, с. 1177], визначивши регіональну інноваційну систему як «інституційну інфраструктуру, яка підтримує інновації в області виробничої структури регіону».

Б. Ашейм, як і Ф. Кук виокремив три види регіональних інноваційних систем. Першим з них є регіональна інноваційна система місцевого розташування (territorially embedded regional innovation system), у якій підприємства спрямовують свою інноваційну діяльність в основному на процес взаємного навчання, який водночас стимулюється географічною та організаційною близькістю, проте без безпосередніх взаємодій з організаціями, котрі генерують знання (університети, науково-дослідні установи).

Наступний вид – це мережева регіональна інноваційна система (regionally networked innovation system), у якій місцеві підприємства творять мережі співпраці з оточуючою інституційною інфраструктурою, сформовану науково-дослідними інститутами, професійно-технічними навчальними закладами та іншими організаціями, які беруть участь в інноваційних процесах місцевих підприємств.

Мережева інноваційна система, на думку Б. Ашейма, є ідеальним варіантом регіональної інноваційної системи. Створення даного виду регіональних інноваційних систем через збільшення співпраці між місцевими вищими школами, науково-дослідними інститутами або агентствами трансферу технологій з підприємствами, забезпечує доступ до знань і компетенцій, які доповнюють навички, отримані в процесі локального співробітництва між економічними суб'єктами. Ці відносини не тільки підвищують загальний інноваційний потенціал

локальних підприємств, вони також можуть сприяти запобіганню технологічного закриття (technological lock-in), яке проявляється у нездатності відійти від сталої, але застарілої технологічної траєкторії підприємства.

Третім видом регіональних інноваційних систем, який виокремив Б. Ашейм, є регіоналізована національна інноваційна система (regionalised national innovation system), що характеризується інтеграцією місцевої інституційної інфраструктури та деяких місцевих галузей промисловості з національною або міжнародною інноваційними системами. Це відбувається тоді, коли інноваційна діяльність економічного суб'єкта триває в основному у співпраці з акторами з-за меж регіону. У цьому випадку взаємодія між організаціями часто стосується роботи над радикальними інноваціями (абсолютно новий продукт, технологія, процес і т.д.), що вимагає від кожної зі сторін наявності спеціальних знань. Зважаючи на це, у даній інноваційній системі кооперація є можливою переважно серед людей, у яких однакова освіта та професія.

Е. Аутіо [2] презентував регіональну інноваційну систему як дві підсистеми, що перебувають у взаємозв'язку між собою (підсистема створення й поширення знань та підсистема застосування й використання знань), які функціонують у спільному соціально-економічному і культурному середовищі. Цей поділ, як наголошує Е. Аутіо, великою мірою відповідає поділу на державний і приватний сектори та комерційну і некомерційну діяльність.

Підсистема застосування і використання знань є сферою комерційної діяльності у регіональній інноваційній системі. Сектор малих і середніх підприємств, прагнучи домогтися домінуючого становища і отримання додаткових ресурсів часто створює формальні і неформальні угоди з різними групами інтересів, такими, як споживачі, контрагенти, учасники кооперації, а також конкуренти, які мають характер вертикальних або горизонтальних зв'язків.

Підсистему створення і поширення знань складають чотири групи інституцій: інституції передачі технологій, державні науково-дослідні інституції, інституції освіти і та інституції ринку праці (наприклад, регіональні центри зайнятості, центри планування кар'єри, агентства праці та інші регіональні ініціативи, спрямовані на потреби підприємств у робочій силі з регіональною пропозицією праці). Зовнішніми факторами впливу на структуру регіональної інноваційної системи є інноваційні системи в інших регіонах, національна інноваційна система та міжнародні організації. Оригінальна версія моделі, представленої Е. Аутіо [2], не розглядала політику як фактор впливу на

регіональні інноваційні системи – даний елемент був доданий Ф. Тодтлінгом і М. Тріплом [5].

Огляд регіональних інноваційних систем дозволяє зробити висновок, що на регіональні інноваційні системи впливають рівень розвитку й автономії регіону, а також рівень державного втручання. У свою чергу, спільним елементом для кожної регіональної системи є наявність економічного, науково-дослідного й адміністративного середовища. У подальшому доцільно зосередити увагу на дослідженні практики управління регіональними інноваційними системами в межах час формування політики регіонального розвитку.

Список використаних джерел

1. Asheim B.T. Knowledge bases and regional innovation systems: Comparing Nordic clusters / B.T. Asheim, L. Coenen // *Research policy*. – 2005. – № 34 (8). – P. 1173-1190.
2. Autio E. Evaluation of RTD in regional systems of innovation / E. Autio // *European Planning Studies*. – 1998. – Vol. 6. – P. 131-140.
3. Cooke P. Business process in regional innovation systems in the European Union. In: Acs Z. (ed.). / P. Cooke // *Regional innovation. Knowledge and Global change*. Pinter, London. – 2000. – P. 53-71.
4. Cooke P. *Regional Innovation Systems: 2nd Edition* / P. Cooke, M. Heidenreich, H. Braczyk. – London, 2003, Routledge.
5. Tödting F. One size fits all? Towards a differentiated regional innovation policy approach / F. Tödting, M. Trippel // *Research policy*. – 2005. – №34 (8). – P. 1203-1219.
6. Коюда О.П. Інституційний підхід до формування інноваційних систем на регіональному рівні / О.П. Коюда // *Вісник Сумського державного університету. Сер. : Економіка*. – 2012. – № 4. – С. 140-149.
7. Луцків О.М. Регіональні інноваційні системи: чинники формування та пріоритети розвитку / О.М. Луцків // *Наукові записки Української академії друкарства*. – 2008. – № 1. – С. 207-214.
8. Носенко Д.К. Формування регіональних інноваційних систем: досвід зарубіжних країн / Д.К. Носенко // *Сталий розвиток економіки*. – 2013. – № 1. – С. 170-173.

9. Федулова Л.І. Формування регіональних інноваційних систем у контексті принципів європейської інноваційної політики / Л. І. Федулова // Академічний огляд. – 2014. – № 1. – С. 144-155.

ЗОЛОТО В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

А.В. Шикін, к.е.н.

Одеський національний політехнічний університет

Традиційно головною причиною, яка призвела до втрати золотом ролі грошей, прийнято вважати стрімке зростання обсягів світової торгівлі, яке вимагало відповідного зростання обсягів єдиної світової валюти для забезпечення відповідного товарообігу. За таких обставин збереження фіксованого курсу долара США до золота, звичайно, обмежувало б можливість емісії долара та створювало б значні перешкоди його становленню як головної світової валюти. Відокремлення долара США від золота створило сприятливі умови для його вільної емісії та відповідного збільшення доларової грошової маси для забезпечення потреб як американської, так і світової економіки. Враховуючи місце та роль золота у сучасному світі можна зробити висновок, що, на відміну від інших сировинних товарів, золото сьогодні виконує подвійну функцію. З одного боку, воно є сировиною для виробництва різноманітної продукції та широко використовується у виробництві ювелірних прикрас, електротехнічної та іншої продукції, з іншого, незважаючи на формальну втрату золотом статусу грошей, воно має поширення як інструмент фінансового ринку та елемент банківських резервів.

Із припиненням існування Бреттон-Вудської валютної системи було не тільки відокремлено ціну золота від долара США. Фактично було завершено якісну зміну поняття «гроші». Гроші перестали розглядатися як товар, призначений для обміну на інші товари, що має споживну та мінові вартості та який використовується як еквівалент для вираження вартостей інших товарів та як засіб платежу. Під грошима почали розуміти лише грошові знаки, валюту тієї чи іншої держави, не забезпечену нічим, окрім зобов'язання держави забезпечити можливість обміну валюти на товар на ринку.

Золото в сучасному світі майже ніде та ні при яких обставинах не виконує таку функцію грошей, як бути мірою вартості при виробництві матеріальних та інших цінностей, їх обігу та споживанні.